Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry
Vol. 10/ No. 2/ 2023
Page: 43-53

The role of personality traits and demographic characteristics in the injection of the Covid-19 vaccine

Zakieh Pakrouh[1], Ali Naseri[2], Hossein Shareh[3]

1-MSc, Department of Psychology, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.
2- MSc, Department of Psychology, Birjand Branch, Islamic Azad University, Birjand, Iran.
3- Associate Professor, Department of Educational Sciences, Hakim Sabzevari University, Sabzevar, Iran (Corresponding Author). E-mail: H.shareh@hsu.ac.ir

Received: 20/11/2022 **Accepted:** 08/04/2023

Abstract

Introduction: Today, despite the nationwide vaccination of the society to prevent the epidemic of the Covid-19 virus, some people refuse to inject the Covid-19 vaccine as the main self-care behavior, which can have specific reasons.

Aim: The present study was conducted with the aim of investigating the role of personality and demographic characteristics in the injection of the covid-19 vaccine as a measure to prevent the spread of the corona virus in Mashhad.

Method: The method of this research was descriptive-correlation. The statistical population consisted of the people of Mashhad in the year 2022, of which 517 people (62.1% vaccinated and 37.9% unvaccinated) were selected in an accessible and voluntary manner and completed the Brief HEXACO Personality Questionnaire (2013) and Demographic Characteristics Questionnaire in Person. The collected data were analyzed by Yeoman-Whitney test in SPSS software version 26.

Results: The results showed that there is no significant difference between vaccination and non-vaccination in the five personality components of Emotionality (P=0.19), Extroversion (P=0.44), Agreeableness (P=0.88), Conscientiousness (P=0.86) and Openness to Experience (P=0.20). However, there was a significant difference between the vaccinated and non-vaccinated groups in terms of the personality component of Honesty-humility (P=0.03) and the demographic characteristics of gender (P=0.002), age (P=0.001), level of education (P=0.001), and employment status (P=0.001).

Conclusion: The personality trait of honesty-humility and the demographic characteristics of gender, age, level of education and employment status play a role in the matter of injecting the Covid-19 vaccine as the main self-care behavior. These results can be used to promote and encourage vaccination in future crises.

Keywords: Demographic, Personality, Covid-19, Vaccine

How to cite this article: Pakrouh Z, Naseri A, Shareh H. The role of personality traits and demographic characteristics in the injection of the Covid-19 vaccine. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2023; 10(2): 43-53. URL: https://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1668-en.pdf

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت
سال دهم، شماره ۲، ۱۴۰۲
صفحات: ۵۳-۴۳

نقش ویژگی‌های شخصیتی و جمعیت‌شناختی در تزریق واکسن کووید-۱۹

زکیه پاکروح[۱]، علی ناصری[۲]، حسین شاره[۳]

۱.کارشناس ارشد، گروه روانشناسی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.
۲. کارشناس ارشد، گروه روانشناسی، واحد بیرجند، دانشگاه آزاد اسلامی، بیرجند، ایران.
۳. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزوار، ایران (مولف مسئول). ایمیل: H.shareh@hsu.ac.ir

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۸/۲۹ **تاریخ پذیرش مقاله:** ۱۴۰۲/۰۱/۱۹

چکیده

مقدمه: امروزه با وجود واکسیناسیون سراسری جامعه جهت جلوگیری از همه‌گیری ویروس کووید-۱۹، بعضی افراد از تزریق واکسن کووید-۱۹ به عنوان اصلی‌ترین رفتار خودمراقبتی خودداری می‌کنند که می‌تواند دلایل خاصی داشته باشد.

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی و جمعیت‌شناختی در تزریق واکسن کووید-۱۹ به عنوان اقدام مهاری از شیوع ویروس کرونا در شهر مشهد انجام شد.

روش: روش این پژوهش توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری متشکل از مردم شهر مشهد در سال ۱۴۰۰ بود که تعداد ۵۱۷ نفر (۶۲/۱٪ واکسن زده و ۳۷/۹٪ واکسن نزده) به شیوه در دسترس و داوطلبانه انتخاب، و به صورت حضوری اقدام به تکمیل پرسشنامه شخصیتی هگزاکو- فرم کوتاه و پرسشنامه ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمودند. داده‌های گردآوری شده به روش آزمون یومن-ویتنی در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد تفاوت معناداری بین تزریق واکسن و عدم تزریق واکسن در پنج مؤلفه شخصیتی تهییج‌پذیری (P=۰/۱۹)، برون‌گرایی (P=۰/۴۴)، خوشایندی (P=۰/۸۸)، وظیفه‌شناسی (P=۰/۸۶) و گشودگی به تجربه (P=۰/۲۰) وجود ندارد؛ اما بین دو گروه واکسن زده و واکسن نزده از نظر مؤلفه شخصیتی صداقت- تواضع (P=۰/۰۳) و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی جنسیت (P=۰/۰۰۲)، سن (P=۰/۰۰۱)، میزان تحصیلات (P=۰/۰۰۱) و وضعیت اشتغال (P=۰/۰۰۱) تفاوت معناداری دیده شد.

نتیجه‌گیری: ویژگی شخصیتی صداقت- تواضع و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی جنسیت، سن، میزان تحصیلات و وضعیت اشتغال در امر تزریق واکسن کووید-۱۹ به عنوان اصلی‌ترین رفتار خودمراقبتی نقش دارند. از این نتایج می‌توان جهت ترویج و تشویق تزریق واکسن در بحران‌های آینده استفاده نمود.

کلیدواژه‌ها: جمعیت‌شناختی، شخصیت، کووید-۱۹، واکسن

تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی کردستان محفوظ است.

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]

[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]

[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

مقدمه

در دسامبر ۲۰۱۹ ویروس جدیدی در شهر ووهان[1] کشور چین دیده شد و به علت شیوع بالای این ویروس، کشورهای زیادی در مدت زمان اندکی درگیر این ویروس شدند (تام، لی، کرینچ، اسپوریر، لارنس و همکاران[2]، ۲۰۲۱). علائمی مانند سرفه، تب، سردرد و دردهای عضلانی علامت‌های شایع این ویروس بودند (جیانگ، میو، شن و ژانگ[3]، ۲۰۲۱). این بیماری حاد تنفسی ناشی از سارس‌کرونا ویروس-۲[4] که قبلاً با نام کرونا ویروس ناشناخته-۲۰۱۹[5] نام‌گذاری شده بود؛ درنهایت به نام بیماری کووید-۱۹[6] مورد توجه جهانیان قرارگرفت؛ به‌طوری که در ۳۰ ژانویه سال ۲۰۲۰ سازمان بهداشت جهانی[7] رسماً بیماری همه‌گیری کووید-۱۹ را به‌عنوان یک هشدار جدی بهداشت عمومی با نگرانی بین‌المللی اعلام کرد. این ویروس جدید با نام علمی سارس‌کرونا ویروس-۲ پس از ویروس سندروم حاد تنفسی در سال ۲۰۰۲ و ویروس سندروم تنفسی خاورمیانه در سال ۲۰۱۲، سومین بیماری همه‌گیری فراگیر به شمار می‌رود که در سطح جهانی شیوع گسترده پیدا کرده است (آقارضایی و فروزش، ۱۳۹۹).

پس از شیوع گسترده ویروس کووید-۱۹، میلیون‌ها نفر تأثیرات منفی آن را همچون افزایش محدودیت در ارتباطات، از دست دادن شغل، نگرانی‌های مالی و مرگ عزیزان خود را متحمل شدند. این تجربه رویدادهای منفی که بیش از توانایی‌های مقابله‌ای فرد است؛ خطر افزایش اختلالاتی همچون افسردگی، اضطراب و استرس را به همراه دارد (آرمسترانگ، رونزیتی، هاف و پوتنزا[8]، ۲۰۱۸).

انتشار ویروس کووید-۱۹ بسیار سریع رخ می‌دهد و چون در ابتدا علائمی نشان نمی‌دهد؛ موجب انتشار سریع آن می‌شود (بای، یائو، وی، چیان، جین و همکاران[9]، ۲۰۲۰). در نبود واکسن مخصوص این ویروس، راه‌های جلوگیری از انتشار ویروس کرونا پیروی از دستورالعمل‌های پیشگیرانه مانند فاصله‌گذاری اجتماعی، استفاده از ماسک و دستکش مؤثر قلمداد می‌شد؛ ولی موفقیت این امر بستگی به این داشت که چه تعداد از افراد جامعه به این توصیه‌ها عمل می‌کنند (زورو،کروپیچ وکروپیچ[10]، ۲۰۲۱). امروزه با توجه به اینکه چندین واکسن[11] ایمن و مؤثر وجود دارند؛ به‌طور تدریجی اقدام واکسیناسیون از مسن‌ترین و آسیب‌پذیرترین افراد و سپس به کسانی که بیشترین تماس و نزدیکی را با این ویروس داشته‌اند به لحاظ ایمن‌ترین و بهینه‌ترین استراتژی شروع شد (اسکاگست[12]، ۲۰۲۱).

بنابریافته‌های جانسون و سودرلوند[13] (۲۰۲۱) در صورت توصیه به تزریق واکسن کووید-۱۹ از آن استقبال می‌شود؛ اما عوامل روانشناختی، بیولوژیکی و اجتماعی-فرهنگی[14] می‌توانند بر تمایل افراد به واکسیناسیون تأثیر بگذارد. در خصوص عوامل جمعیت‌شناختی[15] فقط به نقش جنسیت در مبحث رفتارهای خودمراقبتی پرداخته شده است؛ که نشان می‌دهد زنان به رفتارهای خودمراقبتی بیشتر اهمیت می‌دهند (پویان فرد، طاهری، قوامی،

[1]- Wuhan
[2]- Tam, Ly, Kernich, Spurrier, Lawrence & et al
[3]- Jiang, Mu, Shen & Zhang
[4]- SARS-CoV-2
[5]- nCoV-2019
[6]- Covid-19
[7]- World Health Organization (WHO)
[8]- Armstrong, Ronzitti, Hoff & Potenza
[9]- Bai, Yao, Wei, Tian, Jin & et al
[10]- Žuro, Krupić & Krupić
[11]- Vaccine
[12]- Skagseth
[13]- Jansson & Söderlund
[14]- Psychological, Biological and Socio-Cultural
[15]- Demographic

احمدی و محمدپور، ۱۳۹۹). از دیگر عوامل مؤثر در تزریق همگانی واکسن کووید-۱۹ افزایش دانش و نگرش مثبت به آن است (کالمین و لهتی[1]، ۲۰۲۱). با این وجود، در برخی افراد بی‌اعتمادی به اثرات واکسن‌ها، عوارض جانبی واکسن‌ها و سابقه ابتلا به کووید-۱۹ و اطلاعات نامناسب دریافتی از طریق رسانه‌ها از عوامل شناخته شده‌ای هستند که می‌توانند باعث عدم تمایل آن‌ها به تزریق واکسن شوند (کیلاندر و اسکلد[2]، ۲۰۲۱).

با توجه به اینکه سویه جدید کرونا با اسم امیکرون[3] در ۲۶ نوامبر ۲۰۲۱ از طرف سازمان بهداشت جهانی به عنوان یک نوع نگرانی و واگیرداری سریع تعیین گردید؛ شناسایی ویژگی‌های شخصیتی[4] و اطلاعات جمعیت-شناختی به عنوان پیش‌بینی‌کننده رفتارهایی که در شرایط خاص انجام می‌شوند؛ ارزش کاربردی قابل توجهی دارد (لاچوویچ تاباچک و کوزلوفسکا[5]، ۲۰۲۱). به مجموعه ویژگی‌هایی که در یک فرد تقریباً به‌طور مستمر وجود دارند و موجب تفاوت افراد از یکدیگر می‌شوند؛ شخصیت یا ویژگی‌های شخصیتی می‌گویند (هدایی، احدی و فرح بیجاری، ۱۴۰۰). ساختار شخصیت مدل هگزاکو[6] برای اولین بار در اوایل سال ۲۰۰۰ میلادی براساس نظریاتی که شخصیت را از بعد صفات و ویژگی-های شخصیتی بررسی می‌کردند؛ پیشنهاد شد (لی و اشتون[7]، ۲۰۱۸). ویژگی‌های شخصیتی هگزاکو به عنوان نظامی از درون سیستم‌های عاطفی، احساسی، شناختی و مفهومی تعریف شده است که واکنش‌های منحصر به فرد انسان به محیط را تعیین می‌کنند. مؤلفه‌های شخصیتی هگزاکو شامل صداقت- تواضع، تهییج‌پذیری، برون-گرایی، خوشایندی، وظیفه‌شناسی و گشودگی به تجربه[8] است (اشتون و لی، ۲۰۱۹).

با توجه به اینکه شیوع کووید-۱۹ یک شوک جهانی به وجود آورد که بر تصمیم‌گیری و رفتار افراد تأثیر گذاشته بود؛ برای محققان این امکان را فراهم کرد که ویژگی-های شخصیتی و اطلاعات جمعیت‌شناختی که می‌توانند بر همکاری افراد و انطباق آن‌ها با وضع حاکم تأثیر بگذارند را مورد بررسی قراردهند. در همین راستا مطالعه-ای نشان داد که افراد با ویژگی‌های بالای شخصیتی برون‌گرایی به اقدامات مهاری بی‌تفاوت بوده و به تحرک خود بدون رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی ادامه می‌دهند؛ اما افرادی که در ویژگی‌های شخصیتی خوشایندی نمره بالایی کسب می‌کنند اقدامات مهاری را ارزشمند دانسته و به رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی می‌پردازند (چان، مون، سویج، اسکالی، تورگر و همکاران[9]، ۲۰۲۱). همچنین تحقیقاتی که به بررسی ویژگی‌های شخصیتی و پیروی و عدم پیروی از دستورالعمل‌ها پرداخته‌اند همچون تحقیقات هدایی و همکاران (۱۴۰۰)؛ کرمی و مرادی (۱۴۰۱)؛ پویان‌فرد و همکاران (۱۳۹۹)؛ کیوان‌آرا، شعربافچی‌زاده، جنگی و سموعی(۱۳۹۹)؛ عبدالرحمن (۲۰۲۰)؛ بیکن و کور[10] (۲۰۲۰)؛ فلزیا، مونارو، مازا، فیتا، کولیچینو و همکاران[11] (۲۰۲۰) و کرونکی، گیوکس، یوتش، کوپر و بک[12] (۲۰۲۰) نشان داده‌اند که برخی ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند توضیح دهنده علت گوناگونی‌های پیروی از دستورالعمل‌های بهداشتی باشند.

[1]- Callmin & Lehti
[2]- Kjellander & Sköld
[3]- Omicron
[4]- Personality traits
[5]- Lachowicz-Tabaczek & Kozłowska
[6]- Hexaco
[7]- Lee & Ashton
[8]- Honesty-Humility, Emotionality, Extroversion, Agreeableness, Conscientiousness & et al
[9]- Chan, Moon, Savage, Skali, Torgler & et al
[10]- Bacon & Corr
[11]- Flesia, Monaro, Mazza, Fietta, Colicino & et al
[12]- Kroencke, Geukes, Utesch, Kuper & Back

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

با توجه به اینکه برخی افراد به رفتارهای خودمراقبتی به ویژه تزریق واکسن کووید-۱۹ در همه‌گیری این ویروس توجه نکرده‌اند؛ توضیح علل چرایی آن دارای اهمیت است. با توجه به این مسئله، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی و اطلاعات جمعیت-شناختی در تزریق واکسن کووید-۱۹ به عنوان اقدام مهاری از شیوع ویروس کرونا در شهر مشهد انجام شد.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری متشکل از مردم شهر مشهد در سال ۱۴۰۰ بود. تعداد ۵۱۷ نفر به عنوان نمونه به صورت در دسترس و داوطلبانه انتخاب شدند. پرسشنامه‌ها به صورت حضوری توسط پژوهشگران در بین مردم پخش گردید و آن‌ها داوطلبانه و آگاهانه به تکمیل پرسشنامه‌ها پرداختند؛ تعداد ۴۲ پرسشنامه مخدوش و از پژوهش کنار گذاشته شد. براساس زمان تزریق عمومی واکسن کووید-۱۹ معیارهای ورود به پژوهش شامل: حداقل تزریق دو دوز واکسن به علت عدم دستورات کشوری برای تزریق دوز سوم واکسن در زمان اجرای پژوهش و یا عدم تزریق هیچگونه واکسن کووید-۱۹، حداقل سن ۱۲ سال که حداقل سن مجاز برای تزریق واکسن کووید-۱۹ در زمان اجرای پژوهش بود و رضایت شخص برای تکمیل کردن پرسشنامه‌ها بود. همچنین معیار خروج از پژوهش عدم تزریق واکسن به دلایل موجه پزشکی و یا اجبار در تزریق واکسن کووید-۱۹ در نظر گرفته شد. در این پژوهش به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات شخصی همچون اسامی آن‌ها در جهت ملاحظات اخلاقی محفوظ خواهد ماند. درنهایت پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، داده-های گردآوری شده به روش آزمون یومن-ویتنی در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

ابزار

پرسشنامه شخصیتی هگزاکو- فرم ۲۴ سؤالی[1]: پرسشنامه شخصیتی هگزاکو فرم ۲۴ سؤالی توسط دی وریس[2] (۲۰۱۳) به منظور سنجش شخصیت طراحی و تدوین شده است، که در ایران توسط بشرپور و همکاران (۱۳۹۸) اعتباریابی شده است. این پرسشنامه دارای ۲۴ سؤال و شش مؤلفه صداقت- تواضع، تهییج‌پذیری، برون‌گرایی، خوشایندی، وظیفه‌شناسی و گشودگی به تجربه است و براساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (۵=کاملاً موافقم تا ۱=کاملاً مخالفم) به سنجش شخصیت می‌پردازد. نمرات نهایی هر مقیاس با جمع بستن ۴ آیتم برای هر مؤلفه شخصیت و پس از نمره‌گذاری معکوس برخی سؤالات مطابق دستورالعمل بدست می‌آید. در پژوهش بشرپور و همکاران (۱۳۹۸) روایی محتوایی و صوری و ملاکی این پرسشنامه مناسب ارزیابی و ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای این پرسشنامه ۰/۷۴ برآورد شده است. ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس‌های هگزاکو براساس نتایج پژوهش بشرپور و همکاران (۱۳۹۸)، دی وریس (۲۰۱۳) و اشتون و همکاران (۲۰۰۴) در دامنه ۰/۷۸ تا ۰/۹۴ گزارش شده است.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر ۵۱۷ نفر شرکت نمودند که از این بین ۳۲۱ نفر (۶۲/۱٪) از شرکت‌کنندگان واکسن کووید-۱۹

[1]- Brief HEXACO Inventory (BHI)
[2]- De Vries

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

را تزریق و ۱۹۶ نفر (۳۷/۹٪) از شرکت‌کنندگان واکسن تزریق نکرده بودند. با توجه به عدم همگنی واریانس‌های دو گروه، برای بررسی ارتباط ویژگی‌های جمعیت-شناختی با تزریق و عدم تزریق واکسن کووید-۱۹ از آزمون ناپارامتریک خی‌دو استفاده گردید. فراوانی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی همچون جنسیت، سن، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات، وضعیت اشتغال و میزان درآمد براساس دو گروه تزریق و عدم تزریق واکسن به همراه نتایج همگنی واریانس‌ها و آزمون خی‌دو در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، نتایج همگنی واریانس‌ها و آزمون خی‌دو در دو گروه واکسن زده و واکسن نزده

متغیر		تزریق واکسن				آزمون همگنی واریانس ها	آزمون خی دو		
		بله (تعداد=۳۲۱)		خیر (تعداد=۱۹۶)					
		فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	سطح معناداری	مقدار خی‌دو	سطح معناداری	ضریب فی و کرامر
جنسیت	خانم	۲۴۸	۷۷/۲۵	۱۶۸	۸۵/۷۱	۰/۰۰۱	۵/۰۱۰	۰/۰۲۵	-۰/۱۰۳
	آقا	۷۳	۲۲/۷۴	۲۸	۱۴/۲۸				
سن	۱۲ الی ۲۰ سال	۶۱	۱۹	۲۱	۱۰/۷۱	۰/۰۰۱	۱۵/۸۵۸	۰/۰۰۱	۰/۱۷۵
	۲۱ الی ۳۰ سال	۱۹۰	۵۹/۱۹	۱۱۲	۵۷/۱۴				
	۳۱ الی ۴۰ سال	۵۲	۱۶/۱۹	۳۵	۱۷/۸۵				
	۴۱ سال به بالا	۱۸	۵/۶۰	۲۸	۱۴/۲۸				
وضعیت تأهل	مجرد	۲۰۵	۶۳/۸۶	۱۱۲	۵۷/۱۴	۰/۰۰۱	۲/۲۵۳	۰/۱۳۳	۰/۰۸۰
	متأهل	۱۱۵	۳۵/۸۲	۸۴	۴۲/۸۵				
میزان تحصیلات	زیر دیپلم	۶	۱/۸۶	۰	۰	۰/۰۰۱	۳۴/۹۹۸	۰/۰۰۱	۰/۲۶۰
	دیپلم	۶۰	۱۸/۶۹	۲۸	۱۴/۲۸				
	کاردانی	۱۵	۴/۵۷	۰	۰				
	کارشناسی	۱۸۱	۵۶/۳۸	۱۵۴	۷۸/۵۷				
	کارشناسی ارشد	۵۵	۱۷/۱۳	۱۴	۷/۱۴				
	دکتری	۴	۱/۲۴	۰	۰				
وضعیت اشتغال	بیکار/ مستمری‌بگیر	۸	۲/۴۹	۱۴	۷/۱۴	۰/۰۰۱	۲۴/۴۶۳	۰/۰۰۱	۰/۲۱۸
	دانشجو/ محصل/ طلبه	۲۱۰	۶۵/۴۲	۱۰۵	۵۳/۵۷				
	شغل آزاد	۳۶	۱۱/۲۱	۲۸	۱۴/۲۸				
	کارمند	۳۱	۹/۶۵	۷	۳/۵۷				
	خانه‌دار	۳۶	۱۱/۲۱	۴۲	۲۱/۴۲				
میزان	صفر	۱۷۷	۵۵/۱۴	۱۱۲	۵۷/۱۴	۰/۰۰۴	۲/۱۲۴	۰/۸۳۲	۰/۰۶۴
	تا ۱ میلیون	۶۲	۱۹/۳۱	۳۵	۱۷/۸۵				
	۱ تا ۵ میلیون	۶۴	۱۹/۹۳	۴۲	۲۱/۴۲				

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

درآمد	۵ تا ۱۰ میلیون	۱۶	۴/۹۸	۷	۳/۵۷	
	۱۰ تا ۲۰ میلیون	۱	۰/۳۱	۰	۰	
	۲۰ میلیون به بالا	۱	۰/۳۱	۰	۰	

براساس نتایج جدول فوق بین دو گروه (واکسن‌زده/ واکسن‌نزده) از نظر جنسیت (P=۰/۰۲۵)، سن (P=۰/۰۰۱)، میزان تحصیلات (P=۰/۰۰۱) و وضعیت اشتغال (P=۰/۰۰۱) تفاوت معناداری دیده شد؛ یعنی براساس جدول فوق خانم‌ها، افراد دارای سن ۲۰ الی ۳۰ سال، دانشجویان/ محصلان/ طلبه‌ها و کارمندان تمایل بیشتری به تزریق واکسن کووید-۱۹ نشان دادند؛ همچنین با افزایش میزان تحصیلات، اقدام به تزریق واکسن بیشتر بود. همچنین در این تحلیل آماری بین دو گروه از نظر وضعیت تأهل (P=۰/۱۳۳) و میزان درآمد (P=۰/۸۳۲) تفاوت معناداری بدست نیامد. میانگین و انحراف استاندارد مؤلفه‌های شخصیت و نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنف برای بررسی نرمال بودن متغیرها در دو گروه واکسن زده و واکسن نزده در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲ میانگین و انحراف استاندارد مؤلفه‌های شخصیت و نتایج آزمون کولموگروف- اسمیرنف در دو گروه

متغیر	تزریق واکسن	میانگین	انحراف استاندارد	کولموگروف - اسمیرنف (سطح معناداری)
صداقت- تواضع	بله	۱۲/۲۸	۲/۳۵	۰/۰۰۱
	خیر	۱۱/۸۹	۲/۲۱	
تهییج‌پذیری	بله	۱۲/۶۵	۲/۶۶	۰/۰۰۱
	خیر	۱۲/۳۹	۲/۴۸	
برون‌گرایی	بله	۱۴/۶۰	۲/۳۸	۰/۰۰۱
	خیر	۱۴/۹۲	۲/۱۰	
خوشایندی	بله	۱۱/۱۹	۲/۹۸	۰/۰۰۱
	خیر	۱۱/۱۴	۱/۷۹	
وظیفه‌شناسی	بله	۱۴/۳۲	۲/۳۲	۰/۰۰۱
	خیر	۱۴/۱۰	۲/۶۸	
گشودگی به تجربه	بله	۱۴/۲۳	۲/۲۴	۰/۰۰۱
	خیر	۱۴/۰۰	۱/۹۸	

براساس یافته‌های جدول ۲ که نشان دهنده عدم نرمال بودن متغیرها است؛ آزمون ناپارامتریک یومن-ویتنی برای مقایسه دو گروه از نظر مؤلفه‌های شخصیت استفاده گردید که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳ نتایج آزمون یومن-ویتنی برای مقایسه مؤلفه‌های شخصیت در دو گروه واکسن زده و واکسن نزده

متغیر	آزمون یومن-ویتنی	سطح معناداری

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

صداقت- تواضع	۲۸۰۴۵/۵۰	۰/۰۳۷
تهییج‌پذیری	۲۹۳۴۷/۵۰	۰/۱۹۷
برون‌گرایی	۳۰۲۱۹/۰۰	۰/۴۴۸
خوشایندی	۳۱۲۲۷/۰۰	۰/۸۸۷
وظیفه‌شناسی	۳۱۱۷۸/۰۰	۰/۸۶۴
گشودگی به تجربه	۲۹۳۸۹/۵۰	۰/۲۰۵

براساس نتایج جدول ۳ تفاوت معناداری در بین دو گروه واکسن زده و واکسن نزده در پنج مؤلفه تهییج‌پذیری (P=۰/۱۹)، برون‌گرایی (P=۰/۴۴)، خوشایندی (P=۰/۸۸)، وظیفه‌شناسی (P=۰/۸۶) و گشودگی به تجربه (P=۰/۲۰) یافت نشد و فقط در مؤلفه صداقت- تواضع (P=۰/۰۳) تفاوت معناداری بین دو گروه تزریق و عدم تزریق واکسن کووید-۱۹ مشاهده گردید.

بحث

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی و اطلاعات جمعیت‌شناختی در تزریق واکسن کووید-۱۹ بود. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد تنها ویژگی شخصیتی صداقت- تواضع می‌تواند در تزریق واکسن به منظور اقدامی برای مهار و کنترل ویروس کووید-۱۹ دخیل باشد؛ اما سایر مؤلفه‌های شخصیتی یعنی تهییج-پذیری، برون‌گرایی، خوشایندی، وظیفه‌شناسی و گشودگی به تجربه احتمالاً نمی‌توانند در این امر نقشی داشته باشند. همچنین براساس یافته‌های این پژوهش عوامل جنسیت، سن، میزان تحصیلات و وضعیت اشتغال می‌توانند در امر تزریق واکسن کووید-۱۹ مؤثر واقع شوند.

نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش پویان فرد و همکاران (۱۳۹۹)؛ بلاگوف (۲۰۲۱)؛ هان (۲۰۲۱)؛ بوگ و میلاد (۲۰۲۰)؛ کاروالیو و همکاران (۲۰۲۰)؛ زاجنکوفسکی و همکاران (۲۰۲۰) و کروپیک و همکاران (۲۰۲۱) در خصوص مؤلفه‌های شخصیتی ناهمسو، و با تحقیقات کیوان‌آرا و همکاران (۱۳۹۹) و عبدالرحمن (۲۰۲۰) در خصوص مؤلفه شخصیتی گشودگی به تجربه همسو، با تحقیقات کرمی و همکاران (۱۴۰۱) و هدایتی و همکاران (۲۰۲۲) در خصوص نقش ویژگی‌های شخصیتی همسو و نیز با تحقیقات کیوان‌آرا و همکاران (۱۳۹۹) در خصوص ارتباط تزریق واکسن کووید-۱۹ با جنسیت، میزان تحصیلات و وضعیت تأهل همسو بود. همچنین نتایج این پژوهش از نظر جنسیت با پژوهش پویان فرد و همکاران (۱۳۹۹) از منظر رعایت رفتارهای خود مراقبتی با نگاه ویژه به تزریق واکسن کووید-۱۹ به‌طور غیرمستقیم همسو بود.

با توجه به نتایج پژوهش حاضر به نظر می‌رسد که احتمالاً در کشور ایران به خصوص در شهر مشهد برخلاف برخی کشورها، ویژگی‌های شخصیتی تهییج‌پذیری، برون-گرایی، خوشایندی، وظیفه‌شناسی و گشودگی به تجربه نمی‌توانند علتی برای تزریق یا عدم تزریق واکسن کووید-۱۹ به عنوان اقدام مهم و جدی برای مهار این ویروس باشند؛ زیرا در بسیاری از پژوهش‌ها که با استفاده از پرسشنامه پنج عاملی نئو انجام شده‌اند بر این مؤلفه‌های شخصیتی به عنوان عوامل مهم در رفتارهای پیشگیرانه تأکید شده است؛ اما ویژگی شخصیتی صداقت- تواضع تنها ویژگی شخصیتی است که در پرسشنامه نئو وجود

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

ندارد و تنها در پرسشنامه هگزاکو آورده شده است. یافته‌های پژوهش حاضر نقش ویژگی صداقت- تواضع در تزریق واکسن کووید-۱۹ را مهم‌تر قلمداد می‌کند. مؤلفه صداقت- تواضع شامل ویژگی‌هایی چون صداقت، انصاف، اجتناب از حرص، دوری از طمع و اجتناب از نادانی است؛ و به عنوان گرایش به عدل، انصاف و منصفانه برخورد کردن با دیگران توصیف شده است. ویژگی صداقت- تواضع جلوه‌ای از صفت انصاف را در تعاملات اجتماعی به تصویر می‌کشد که در رفتار جوانمردانه و همکاری با دیگران حتی زمانی که شخص توانایی بهره‌کشی از دیگران بدون ترس از انتقام را دارد؛ نقش دارد (اشتون و لی، ۲۰۰۷). لذا در فرد دارای صفت شخصیتی صداقت و فروتنی ویژگی‌هایی چون حرص، تکبر و خجالت وجود ندارند (کلاینلوگل و همکاران، ۲۰۱۸). در همین راستا می‌توان بیان کرد که صداقت- تواضع پیش‌بینی کننده رفتارهای جامعه پسند بوده و افرادی که سطح بالاتری از صداقت- تواضع دارند؛ بیشتر به دیگران اعتماد کرده و از اعتماد بین فردی بالایی برخوردار هستند (فتایکر و بوم، ۲۰۱۸). همچنین با توجه به یافته‌های ولر و تولین (۲۰۱۲) می‌دانیم افراد با ویژگی صداقت- تواضع بالا، ریسک‌پذیری کمتری در مسائل زندگی دارند که این ویژگی می‌تواند در تزریق واکسن به عنوان امری برای کاهش ریسک ابتلا به ویروس کووید-۱۹ مؤثر واقع شود.

نتیجه‌گیری

این مطالعه نشان داد جنسیت، سن، میزان تحصیلات، وضعیت اشتغال و ویژگی صداقت- تواضع در امر تزریق و عدم تزریق واکسن کرونا دخیل می‌باشند. از محدودیت‌های این پژوهش باید به نمونه‌گیری در دسترس و انجام مطالعه صرفاً در شهر مشهد با بافت فرهنگی- مذهبی ویژه اشاره کرد و این را نیز مدنظر داشت که به علت توزیع پرسشنامه‌ها در سطح شهر توسط پژوهشگران، عدم وجود دسترسی به نمونه افرادی که به علت وجود شیوع ویروس کووید-۱۹ هنوز در خانه‌های خود مانده بودند مهم‌ترین محدودیت این پژوهش بود. در این پژوهش سعی شد با رفع بیشتر محدودیت‌های پژوهش‌های قبلی به نقش ویژگی‌های شخصیتی و جمعیت‌شناختی در تزریق واکسن کووید-۱۹ به عنوان مهم‌ترین رفتار خود مراقبتی پرداخته شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود پژوهشی مشابه در نمونه‌ای تصادفی و بر روی افرادی که ۳ دوز یا بیشتر واکسن زده‌اند، و همچنین در جوامعی با فرهنگ‌های دیگر و در سایر شهرها نیز انجام شود.

سپاسگزاری

مقاله حاضر مستخرج از یک طرح پژوهشی و توسط کمیته اخلاق دانشگاه فردوسی مشهد با کد IR.UM.REC.1400.395 تائید و ثبت شده است. از تمامی شرکت‌کنندگان این پژوهش و افرادی که با تزریق واکسن کووید-۱۹ سبب جلوگیری شیوع این ویروس می‌شوند سپاسگزاریم. هیچگونه تعارض منافعی توسط نویسندگان بیان نشده است.

References

Abdelrahman M. (2020). Personality traits, risk perception, and protective behaviors of Arab residents of Qatar during the COVID-19 pandemic. International journal of mental health and addiction, 20, 237-248.

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]

[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]

[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]

Agharezaee N, Forouzesh F. (2020). SARS-COV-2: History, Genetics, and Treatment. Journal of Arak University of Medical Sciences, 23, 666-685. (In Persian)

Armstrong JL, Ronzitti S, Hoff RA, Potenza MN. (2018). Gender moderates the relationship between stressful life events and psychopathology: Findings from a national study. Journal of psychiatric research, 107, 34-41.

Ashton MC, Lee K, Perugini M, Szarota P, de Vries RE, Di Blas L, Boies K, De Raad B. (2004). A Six-Factor Structure of Personality-Descriptive Adjectives: Solutions from Psycholexical Studies in Seven Languages. Journal of Personality and Social Psychology, 86, 356-366.

Ashton MC, Lee K. (2007). Empirical, theoretical, and practical advantages of the HEXACO model of personality structure. Personality and social psychology review, 11, 150-166.

Ashton MC, Lee K. (2019). Religiousness and the HEXACO personality factors and facets in a large online sample. Journal of personality, 87, 1103-1118.

Bacon AM, Corr PJ. (2020). Coronavirus (COVID-19) in the United Kingdom: A personality-based perspective on concerns and intention to self-isolate. British Journal of Health Psychology, 25, 839-848.

Bai Y, Yao L, Wei T, Tian F, Jin DY, Chen L, Wang M. (2020). Presumed asymptomatic carrier transmission of COVID-19. Jama, 323, 1406-1407.

Basharpoor S, Taherifard M, Mohamadi G. (2019). Psychometric Properties of Persian Version of Brief HEXACO Inventory in University Students. Quarterly of Educational Measurement, 36, 65-89. (In Persian)

Blagov PS. (2021). Adaptive and dark personality in the COVID-19 pandemic: Predicting health-behavior endorsement and the appeal of public-health messages. Social Psychological and Personality Science, 12, 697-707.

Bogg T, Milad E. (2020). Demographic, personality, and social cognition predictors of guideline adherence in a representative US sample. Health Psychology, 39, 1026-1036.

Callmin E, Lehti S. (2021). Nurses' approach in relation to COVID-19 vaccination (Thesis).

Carvalho LDF, Pianowski G, Gonçalves AP. (2020). Personality differences and COVID-19: are extroversion and conscientiousness personality traits associated with engagement with containment measures?. Trends in psychiatry and psychotherapy, 42, 179-184.

Chan HF, Moon JW, Savage DA, Skali A, Torgler B, Whyte S. (2021). Can psychological traits explain mobility behavior during the COVID-19 pandemic?. Social Psychological and Personality Science, 12, 1018-1029.

Costa JPT, Terracciano A, McCrae RR. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: robust and surprising findings. personality and social psychology, 81, 322-331.

De Vries RE. (2013). The 24-item brief HEXACO inventory (BHI). Journal of Research in Personality, 47, 871-880.

Flesia L, Monaro M, Mazza C, Fietta V, Colicino E, Segatto B, Roma P. (2020). Predicting perceived stress related to the Covid-19 outbreak through stable psychological traits and machine learning models. Journal of clinical medicine, 9, 33-50.

Han H. (2021). Exploring the association between compliance with measures to prevent the spread of COVID-19 and big five traits with Bayesian generalized linear model. Personality and individual differences, 176, 110787.

Hodaei NA, Ahadi B, Farah Bijari A. (2022). Relationship between personality traits and coping styles with distress tolerance during coronavirus outbreak. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry, 8, 37-49. (In Persian)

Jansson A, Söderlund M. (2021). Vaccination Propensity regarding COVID-19 Vaccine on the ÅlandIslands Åland (Thesis).

Jiang M, Mu J, Shen S, Zhang H. (2021). COVID-19 with preexisting hypercoagulability digestive disease. Frontiers in Medicine, 7, 587350.

Karami Z, Moradi O. (2022). Predict psychological

vulnerability based on the pathological personality traits and uncertainty intolerance of COVID-19 ward nurses. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry, 9, 16-27. (In Persian)

Keyvanara M, Shaarbafchizadeh N, Jangi M, Samouei R. (2020). Evaluating self-care barriers in prevention of Covid-19 according to healthcare experts and laypersons: a mixed study. Journal of Mazandaran University of Medical Sciences, 30, 117-125. (In Persian)

Kjellander J, Sköld M. (2021). Covid-19-vaccine: What's your opinion? Skövde (Thesis).

Kleinlogel EP, Dietz J, Antonakis J. (2018). Lucky, competent, or just a cheat? Interactive effects of honesty-humility and moral cues on cheating behavior. Personality and Social Psychology Bulletin, 44, 158-172.

Kroencke L, Geukes K, Utesch T, Kuper N, Back M. (2020). Neuroticism and emotional risk during the COVID-19 pandemic. Journal of Research in Personality, 89, 104038.

Lachowicz-Tabaczek K, Kozłowska MA. (2021). Being others-oriented during the pandemic: Individual differences in the sense of responsibility for collective health as a robust predictor of compliance with the COVID-19 containing measures. Personality and individual differences, 183, 111138.

Lee K, Ashton MC. (2018). Psychometric properties of the HEXACO-100. Assessment, 25, 543-556.

Pfattheicher S, Böhm R. (2018). Honesty-humility under threat: Self-uncertainty destroys trust among the nice guys. Journal of Personality and Social Psychology, 114, 179-194.

Pouyan Fard S, Taheri AA, Ghvami M, Ahmadi SM, Mohammadpour M. (2020). Individual, gender differences and corona: The relationship between personality traits and gender differences with corona self care behaviour. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry, 7, 67-77. (In Persian)

Skagseth HM. (2021). Individual-Based Modeling of COVID-19 Vaccine Strategies, UiT Norges arktiske (Thesis).

Tam PC, Ly KM, Kernich ML, Spurrier N, Lawrence D, Gordon DL, Tucker EC. (2021). Detectable severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) in human breast milk of a mildly symptomatic patient with coronavirus disease 2019 (COVID-19). Clinical Infectious Diseases, 72, 128-130.

Weller JA, Thulin EW. (2012). Do honest people take fewer risks? Personality correlates of risk-taking to achieve gains and avoid losses in HEXACO space. Personality and individual differences, 53, 923-926.

Zajenkowski M, Jonason PK, Leniarska M, Kozakiewicz Z. (2020). Who complies with the restrictions to reduce the spread of COVID-19?: Personality and perceptions of the COVID-19 situation. Personality and individual differences, 166, 110199.

Žuro B, Krupić D, Krupić D. (2021). Big Five traits, approach-avoidance motivation, concerns and adherence with COVID-19 prevention guidelines during the peak of pandemic in Croatia. Personality and individual differences, 179, 110913.

[Downloaded from shenakht.muk.ac.ir on 2026-11-16]
[DOR: 20.1001.1.25886657.1402.10.2.4.4]
[DOI: 10.32598/shenakht.10.2.43]